

Dreptul Comunitar

Dreptul comunitar își are izvorul în următoarele **surse**:

- *fundamentale*, reprezentate de actele juridice, tratatele încheiate de statele europene, prin care s-a inițiat procesul de integrare europeană și convențiile încheiate, destinate a reglementa domenii care nu au fost cuprinse în tratate;
- *secundare*, care se refera la actele **comunitare** emise de instituții, cu caracter obligatoriu (regulamentul, directiva și decizia), sau cu semnificație politică (avizul, recomandarea, propunerea și rezoluția).
- nescrise, izvorâte din jurisprudența Curții de Justiție.

Obiectul dreptului comunitar sunt tratatele, ca rezultat al cooperării interstatale, legislația **comunitară**, adică ceea ce definește cadrul pieței, politicilor și acțiunilor comune și o ultima categorie, dispozițiile **comunitare**, care urmăresc armonizarea normelor, regulilor la cele trei nivele național, supranațional și interstatal.

Relația drept comunitar-drept național se stabilește pe baza următoarelor **principii**:

- *principiul imputernicirii speciale limitate*: Potrivit art. 5 alin. 1 din Tratatul CE, "Comunitatea acționează în limitele competențelor care i-au fost conferite și ale obiectivelor care i-au fost conferite prin prezentul tratat", iar potrivit art. 7 alin. 2. din Tratatul CE "Fiecare instituție acționează în limitele atribuțiilor care îi sunt conferite prin prezentul tratat". În consecință, regula rămâne competența națională, iar excepția este competența **comunitară**;
- *principiul subsidiarității*: Conform art. 5 alin. 2 din Tratatul CE, "Comunitatea nu intervine, conform cu principiul subsidiarității, decât dacă și în măsura în care obiectivele acțiunii, avute în vedere, nu pot fi realizate într-o manieră suficientă de către statele membre și ținând cont de dimensiunea sau efectele acțiunii respective, pot fi mai bine realizate la nivel **comunitar**";
- *principiul proporționalității*: Potrivit art. 5 alin. 3 din Tratatul CE, "Nici o acțiune a Comunității nu va depăși ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor prezentului

tratat” Acest principiu reglementează modul și intensitatea acțiunilor **comunitare**. Acestea sunt considerate proporționale numai în măsura în care sunt potrivite și necesare pentru atingerea scopurilor tratatului;

- *primatul dreptului comunitar asupra dreptului intern*: Intre o norma **comunitara** și una nationala, prima va avea întâietate, în caz de conflict între cele două;
- *aplicarea imediată și directă a dreptului comunitar*: Nu este nevoie de o legiferare internă pentru ca **dreptul comunitar** să fie aplicat și încorporat în sistemul juridic national, acesta având un efect direct. (aceasta presupune ca legislația Uniunii Europene acordă drepturi și impune obligații nu numai statelor membre, ci și cetățenilor din UE, aceștia putând să invoce prevederile dispozițiilor **comunitare**, chiar dacă acestea nu au fost încă preluate în legislațiile nationale ale statelor membre).

În ceea ce privește **împărțirea competențelor între UE și statele membre**, Uniunea Europeană nu se aseamănă nici unei confederații (asociere liberă a unor state suverane) și nici unei federații (unui stat federal, compus din mai multe state federate, subordonate statului federal). În anumite domenii politice, statele membre ale UE acționează în mod interguvernamental, adică iau decizii comune în calitate de state suverane. În alte domenii statele și-au transferat complet sau parțial Uniunii Europene competența legislativă, astfel încât UE reprezintă în această sferă o instituție supranațională. Uniunea Europeană nu este deci un subiect originar de drept internațional, deoarece ea nu-și poate crea o proprie ordine juridică, ci este un subiect derivat de drept internațional, a cărui competență rezultă din transferul drepturilor de suveranitate ale statelor membre. Așa-numita suveranitate competentă de organizare a ordinii juridice și a competențelor UE o dețin țările membre. În privința competențelor legislative ale Uniunii Europene în diferite domenii politice, se face diferența între competențele exclusive ale Uniunii, competențele concurente și competențele exclusiv interne ale statelor membre. De exemplu, în politica comercială și vamală puterea legislativă o deține exclusiv UE. În domeniul pieței comune, al agriculturii, energiei, transporturilor, mediului și al protecției consumatorilor se aplică o competență dublă, concurentă. Țările membre ale UE au **dreptul** în aceste domenii să adopte legi proprii, în cazul în care UE nu prezintă nici o inițiativă legislativă. În toate celelalte domenii politice țările membre dețin competența internă exclusivă. În afară de aceasta există anumite competențe care pot fi delegate UE numai de țările membre. UE nu-și poate deci asuma alte competențe fără acordul statelor membre.

Institutiile Uniunii Europene pot adopta urmatoarele **tipuri de acte legislative**:

- **Regulamentul** este direct aplicabil in toate Statele Membre si stabileste atat obiectivul de atins, cat si instrumentele de realizare a lui. Regulamentul are caracter general si este "obligatoriu in toate elementele sale si direct aplicabil in toate statele membre"(art.189, din T.M.). Nu trebuie confirmat de catre parlamentele nationale si prevaleaza fata de legea nationala.
- **Directiva** este destinata statelor membre si le obliga in privinta rezultatului ce trebuie obtinut intr-o anumita perioada data, "lasând instantelor nationale competentele privind forma si mijloacele"(art.189, din T.M.). Directiva stabileste obiectivele de atins de catre statele membre, care au posibilitatea de a-si alege mijloacele de punere in aplicare a acestora. Directiva prevede un termen limita de transpunere in legislatia nationala si vizeaza armonizarea legislatiilor nationale, in special pentru realizarea Pietei unice.
- **Decizia** este obligatorie in toate elementele sale pentru destinatarii pe care ii desemneaza, (art.189, din T.M.), fie ca sunt state, companii (persoane juridice) sau persoane fizice. Decizia reglementeaza situatii speciale si nu este obligatorie decat pentru anumite entitati la care face referire: anumite state membre sau societati comerciale. De exemplu, Comisia Europeana poate autoriza sau interzice, prin intermediul unei decizii, ajutorul public acordat de catre un stat membru unei intreprinderi.
- **Recomandarea si Avizul** sunt acte unilaterale, lipsite de forta obligatorie.

Procesul legislativ comunitar este unul complex si implica mai multe institutii. **Dreptul** de initiativa legislativa in elaborarea actelor normative din cadrul politicilor **comunitare** este detinut de catre Comisia Europeana. In cadrul cooperarii din domeniul Justitiei si Afacerilor Interne, pe langa Comisie, acest drept apartine si statelor membre UE. In cadrul Politicii Externe si de Securitate Comuna, Consiliul Uniunii Europene poate cere formularea unei propuneri legislative din partea Comisiei.

Actele sunt insa adoptate de catre Consiliul Uniunii Europene si de catre Parlamentul European prin diferite proceduri decizionale:

1. **procedura de consultare simpla:** Parlamentul trebuie sa-si dea avizul inainte ca propunerea legislativa a Comisiei Europene sa fie adoptata de catre Consiliul UE. Consiliul poate dupa aceea sa adopte propunerea cu sau fara amendamentele introduse de Parlamentul European. Aceasta procedura se aplica pentru adoptarea actelor referitoare la agricultura (recorelarea preturilor), impozitare, concurenta si la armonizarea legistatei din unele domenii.

2. **procedura de cooperare:** Implica doua lecturi ale Parlamentului European. Dupa prima lectura, Comisia indica amendamentele pe care le accepta inainte de a trimite propunerea Consiliului UE. La a doua lectura, Consiliul trebuie sa ia in considerare amendamentele adoptate prin majoritate absoluta. Dupa intrarea in vigoare a Tratatului de la Amsterdam, procedura de cooperare este aplicata in foarte putine cazuri (doua prevederi ale Uniunii Economice si Monetare).

3. **procedura de codecizie:** Un act este adoptat daca Parlamentul European si Consiliul UE aproba actul respectiv in prima lectura. Daca nu se ajunge la un acord intre aceste institutii, se formeaza un "comitet de conciliere" (cu un numar egal de membri din Parlamentul European si din Consiliul UE) care vizeaza obtinerea unui compromis referitor la actul respectiv. Daca nici asa nu se ajunge la un acord, Parlamentul poate respinge propunerea prin vot in majoritate absoluta.

Aceasta procedura se aplica in numeroase domenii, precum: libera circulatie a fortei de munca, protectia consumatorilor, educatie, cultura, sanatate publica, retele trans-europene de transport etc.

4. **procedura de aviz conform:** Parlamentul poate accepta sau respinge o propunere, dar nu o poate modifica. Avizul conform este necesar in adoptarea actelor referitoare la organizarea si obiectivele Fondurilor Structurale si de Coeziune, precum si pentru acorduri internationale incheiate intre Uniune si state terte.

Actele adoptate de catre institutiile UE sunt publicate in **Jurnalul Oficial al Uniunii Europene**. Acesta este publicat zilnic in toate limbile oficiale din Uniunea Europeana, in doua serii:

- **seria L (legislatie);**
- **seria C (informatii si anunturi).**

Suplimentul Jurnalului Oficial (seria S) apare numai in format electronic pe site. In seria S a Jurnalului Oficial sunt publicate anunturi de licitatii pentru: contracte de lucrari publice, contracte de servicii, contracte de achizitii in sectorul apei, in sectorul energetic si in transporturi, in sectorul telecomunicatiilor. Procedura legislativa pentru adoptarea unui act poate fi observata in paginile de internet **PreLex** sau **OEIL** (Observatorul legislativ al Parlamentului European).